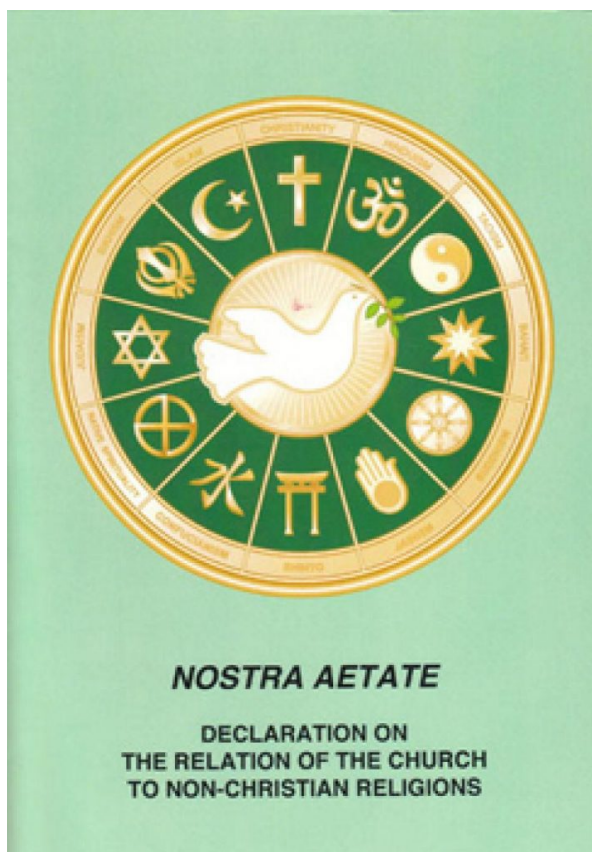

2b. Teologická reflexia nad dokumentom Nostra aetate

written by doc. Štefan Paločko | 28. októbra 2020

[doc. ThDr. Štefan Paločko, PhD.](#)

Súhrn: Deklarácia o postoji Cirkvi k nekresťanským náboženstvám s názvom Nostra aetate vyjadruje úctu k vyznávačom budhizmu, hinduizmu, islamu a k židom na základe ich ľudskej dôstojnosti a tiež vyjadruje úctu k odbleskom Pravdy, ktoré sa v ich učeniach nachádzajú. Zároveň však potvrdzuje, že Kristus je „cesta, pravda a život“ (Jn 14,6) a povzbudzuje kresťanov, aby tohto Krista neprestajne ohlasovali a s múdrosťou a láskou vydávali svedectvo o svojej viere a kresťanskom živote.

Kľúčové slová: Náboženstvá. Spása nekresťanov. Misie.

Pápež Ján XXIII. zvolal Druhý vatikánsky koncil okrem iného aj so zámerom zmierenia medzi kresťanmi, ale aj vo vzťahu k ľuďom nekresťanského vyznania, zvlášť vo vzťahu k židom. Pôvodným zámerom bolo, že k dekrétu o ekumenizme bude pripojená kapitola o vzťahu Cirkvi k vyznávačom židovského vierovyznania. Neskôr sa však pripravovanému textu o vzťahu k židom pridala aj zmienka o moslimoch. Napokon bol text prepracovaný, aby hovoril o nekresťanských náboženstvách, najmä o budhizme, hinduizme a islame. Napokon 11. októbra 1965 bola schválená samostatná koncilová deklarácia o postoji Cirkvi k nekresťanským náboženstvám.[\[1\]](#)

Samotný obsah dokumentu sa zameriava najprv na budhizmus a hinduizmus, kde stručne popisuje základné body ich vierouky a pripomína, že niektoré pravidlá, učenia i spôsoby konania sa síce líšia od toho, čo učí Cirkev, no na druhej strane sa tam nachádzajú aj také prvky, ktoré sú odbleskom tej Pravdy, ktorá osvecuje všetkých ľudí (porov. NA2). Ďalšia časť je venovaná islamu. Aj tu sú popísané základné body moslimskej vierouky, zvlášť tie, ktoré sú príbuzné učeniu Cirkvi. Koncil tu zdôrazňuje svoju úctu k moslimom a vyzýva na pestovanie vzájomného porozumenia (porov. NA3). Napokon sa dekrét venuje židovskému vierovyznaniu a pripomína spoločný pôvod ľudu Nového zákona a Abrahámovho potomstva. Odmieťa obviňovanie všetkých židov bez rozdielu z umučenia Krista a vyslovuje poľutovanie nad prejavmi antisemitizmu (NA4). Napokon dekrét zavrhuje akúkoľvek náboženskú diskrimináciu čo do ľudskej dôstojnosti a práv a vyzýva veriacich v Krista, aby nažívali s ostatnými ľuďmi v pokoji (porov. NA5).

Aj pod vplyvom vyjadrenia tohto dokumentu, podľa ktorého v nekresťanských náboženstvách existujú pravidlá, učenia a spôsoby konania, ktoré sú „odbleskom tej Pravdy, ktorá osvecuje všetkých ľudí“ (NA2) začala sa medzi teológmi šíriť mienka, podľa ktorej sú všetky náboženstvá rovnocenné a pravdivé, a ich odlišnosť je len analógiou odlišnosti jazykov. Každý jazyk inými zvukmi vyjadruje tú istú pravdu.[\[2\]](#)

Z toho dôvodu je prakticky jedno, aké náboženstvo človek vyznáva. O čosi miernejšie vyznieva tvrdenie, že to síce úplne jedno nie je, ale ak sa človek nestretol s učením katolíckej Cirkvi, stačí, ak takýto nekresťan žije podľa svojho svedomia a to mu záchranu zaručí. Takáto predstava je falošná z toho dôvodu, že neexistuje človek, ktorý by dokázal žiť úplne v súlade so svojím svedomím a nekresťanské náboženstvá nedisponujú žiadnym účinným spôsobom, ako by sa dalo dopracovať k úplnej morálnej dokonalosti, čoho dôsledkom je večná blaženosť v Božom kráľovstve. Ak by platil opak, nevyhnutne by sme sa dostali do súhlasu s pelagianizmom, podľa ktorého je v prirodzených silách človeka dosiahnuť morálnu dokonalosť. [3] Jeho vôľa je v natoľko dokonalej kondícii, že je schopná prekonať zlú žiadostivosť a nie je na to potrebná milosť vyplývajúca z Kristovho spasiteľného diela, ktorú si človek svojim slobodným súhlasom vôle musí prisvojiť. Všetky tieto tvrdenia Cirkev odsúdila ako herézy. Tridentský koncil na svojom 5. zasadnutí v Dekréte o dedičnom hriechu s definitívnou a neomylnou platnosťou vyhlásil: „Kto tvrdí, že tento Adamov hriech, ktorý je svojim pôvodom jeden a prenášaný rodom a nie napodobňovaním, ktorý je prítomný vo všetkých a je vlastný každému, môže byť odstránený skôr silami ľudskej prirodzenosti alebo iným prostriedkom, než zásluhou jedného sprostredkovateľa, nášho Pána Ježiša Krista, ktorý nás vo svojej krvi zmieril s Bohom, »stal sa pre nás ... spravodlivosťou, posvätením a vykúpením« (1Kor 1,30); alebo kto popiera, že práve táto zásluha Ježiša Krista je aplikovaná sviatosťou krstu, ktorý sa správne udeľuje vo forme Cirkvi, dospelým práve tak ako deťom, nech je exkomunikovaný, lebo »niet pod nebom iného mena, daného ľuďom, v ktorom by sme mali byť spasení« (Sk 4,12). A preto zaznelo toto slovo: »Hľa, Boží Baránok, ktorý sníma hriech sveta« (Jn 1,29), a iné: »Všetci, čo ste pokrstení v Kristovi, Krista ste si obliekli« (Gal 3,27)“ (DS 1513).

V Dekréte o ospravedlivení Tridentský koncil vysvetľuje, že všetci ľudia „boli natoľko „otrokmi hriechu“ (Rim 6,20), a pod

nadvládou diabla a smrti, že ani pohania svojimi prirodzenými silami, ale ani židia literou zákona sa nemohli z toho oslobodiť ani pozdvihnúť. Predsa však ich slobodná vôľa vôbec nebola vyhasnutá, hoci čo do síl stala sa oslabenou a chabou.“ (DS 1521).

Fakt, že človek musí svojou slobodnou vôľou dať súhlas k tomu, aby bol Bohom obdarený milosťou vyplývajúcou z Kristovho spasiteľného diela, Tridentský koncil vyjadruje takto: „Kto hovorí, že slobodná vôľa nespôsobí, keď ju Boh pohýna a volá, aby sa disponovala a pripravila prijať milosť ospravedlivenia prejavom súhlasu s Bohom, ktorý pohýna a volá, a že ani nemôže, aj keby chcela, protirečiť, ale že ako nejaká neživá vec vôbec nič nekoná a správa sa celkom pasívne, nech je exkomunikovaný“ (DS 1554). O príprave na ospravedlivenie Tridentský koncil uvádza, že sa deje prostredníctvom počúvania Kristovho evanjelia, ktoré je následne prijímané vierou. Dôsledkom toho je prijatie faktu, že človek je z hriechov ospravedlivený prostredníctvom Krista. Následne človek začína Boha milovať ako prameň spravodlivosti a odvracať sa od hriechu (porov. (DS 1526).

Napokon je vhodné spomenúť ešte dva vieroučné kánony, ktoré sa nachádzajú v dekréte Tridentského koncilu o ospravedlivení a prakticky s definitívnou platnosťou potvrdzujú fakt, že prostredníctvom spravodlivých skutkov, ktoré by človek chcel vykonať v súlade so svojim svedomím, no bez účasti na Kristovom spasiteľnom diele, nie je možné dôjsť k spáse: „Kto hovorí, že človek sa môže pred Bohom ospravedliviť svojimi skutkami, ktoré sa konajú silami ľudskej prirodzenosti alebo podľa učenia Zákona bez Božej milosti, ktorá je daná skrze Ježiša Krista, nech je exkomunikovaný (DS 1551). Kto hovorí, že Božia milosť bola skrze Ježiša Krista daná iba na to, aby človek mohol ľahšie žiť spravodlivo a zaslúžiť si večný život, ako keby obidvoje mohol slobodnou vôľou bez milosti, iba že namáhavejšie a ťažšie, nech je exkomunikovaný (DS 1552).

Iný pohľad niektorých teológov na nekresťanské náboženstvá

poukazuje na možnosť, že podobne, ako starozákonné náboženstvo Izraelitov bolo prípravou na prijatie Krista Spasiteľa, tak aj ostatné náboženstvá sú takouto cestou k Spasiteľovi.[\[4\]](#) V takomto prípade by bolo možné tvrdiť, že jednotlivé nekresťanské náboženstvá nemusia byť nevyhnutne falošné, len sú, podobne ako náboženstvo Izraela, nedostatočné, a preto v podstate sú Bohom chcené ako príprava na prijatie Krista. Pod vplyvom tejto mienky sa v posledných desaťročiach začalo s veľkým obdivom poukazovať na to, koľko je v náboženských spisoch nekresťanských náboženstiev pravdy o Bohu a koľko príbuznosti je v ich náuke s kresťanským učením, z čoho vznikla myšlienka, že aj pri písaní spisov nekresťanských náboženstiev svojou inšpiráciou pôsobil Svätý Duch,[\[5\]](#) ktorý priamo chcel existenciu nekresťanského náboženstva ako cesty ku Kristovi.

V opozícii k takejto myšlienke stojí ostrá biblická kritika učenia pohanských náboženstiev (porov. napr. Iz 44,9-20), ako aj fakt, že jednotlivé náboženstvá sa svojim učením zjavne odlišujú a odporujú si. Z tohto dôvodu ťažko možno pripustiť, že nekresťanské náboženstvá sú predchodcami kresťanstva a jeho prípravou.

Pri tomto všetkom si však musíme všimnúť, že kým Izraelitom apoštoli dokazovali pravdivosť evanjelia na základe vyplnenia Starého zákona, pohanom takáto argumentácia nič nehovorila, keďže náboženstvo Izraelitov nebolo im vlastné. Pri ohlasovaní evanjelia sa nestretávame s tým, že by sa apoštoli odvolávali na vyplnenie alebo završenie pohanských náboženstiev, hoci ich poznali. Napriek tomu sa u apoštolov a prvých apologetov kresťanstva môžeme stretnúť s dokazovaním, že aj pohania majú dôvod očakávať Spasiteľa. Túto prípravu na Spasiteľa však nespôsobuje pohanské náboženstvo, ale to, čo by sme mohli označiť ako zdravý rozum.[\[6\]](#)

Podľa apoštola Pavla je človeku zrejmé, že Boh existuje a že mu treba slúžiť konaním dobra. Toto všetko je človeku zrejmé nie z nejakého nadprirodzeného zjavenia, ktoré je základom

pravého náboženstva, ale zo správneho usudzovania rozumu pri pozorovaní stvorených vecí (porov. Rim 1,19-20; 2,15). Kresťanskí apologeti sa pri dokazovaní kresťanstva preto neodvolávajú na predobrazy v pohanských náboženstvách, ale na tie pravdy, ku ktorým môže dôjsť zmyslová a rozumová analýza skutočnosti.[\[7\]](#)

Jeden z najdôležitejších apologetov, Justín Mučeník (†167), sa stal známym tým, že študoval množstvo filozofií. Keď napokon prijal kresťanstvo, neznamenovalo to preňho odmietnutie filozofie, ale jej úplné dozretie.[\[8\]](#) Známa sa stala jeho náuka o semenách Božieho Slova, ktoré sú prítomné vo všetkých ľuďoch. Jedná sa o poznanie tých najzákladnejších právd o Bohu, ku ktorému môže každý človek dôjsť usudzovaním svojho rozumu.[\[9\]](#)

Z tohto hľadiska nie je nič zvláštne a neočakávané na tom, že v nekresťanských náboženstvách možno nájsť zrnká pravdy o Bohu, ako o tom hovorí dokument Nostra aetate vo svojom druhom článku. Nemožno hovoriť o Bohom mimoriadne zjavených pravdách, ale o pravdách, ktoré sú zrejmé ľudskému rozumu. Je len pochopiteľné, že človek, ktorý pochopil, že existuje Boh, a že mu treba slúžiť, pokúšal sa toto svoje poznanie obliecť do rôznych príbehov, rituálov a predpisov, ktoré tvorili akúsi nadstavbu rozumom poznaným pravdám a boli skôr produktom ľudskej fantázie, než spoľahlivého rozumového úsudku. Napokon hriechnosť človeka spôsobila, že rituály sa stali dôležitejšie, ako rozumový základ a pohanovia upustili od svojej rozumnosti. Pavol hovorí, že „stratili sa vo svojich myšlienkach a ich nerozumné srdce sa zatemnilo. Hovorili, že sú múdri, a stali sa hlupákmi. (...) Božiu pravdu zamenili za lož, uctievali stvorenia a slúžili radšej im ako Stvoriteľovi“ (Rim 1,21-22.25). Napriek tomu v týchto náboženstvách možno nájsť ešte zvyšky toho, čo o Bohu hovorí zdravý ľudský rozum, takže Druhý vatikánsky koncil môže o nekresťanských náboženstvách prehlásiť, že v nich možno objaviť semená Slova, ktoré sa v nich skrývajú.[\[10\]](#)

Tak možno povedať, že ako pre Izraelitov bola prípravou na prijatie Krista starozákonná Zmluva, tak pre pohanov bolo takouto prípravou správne rozumové uvažovanie. Je nepochybné, že Izraeliti mali v tejto príprave veľkú výhodu, keď disponovali Bohom zjavenými pravdami (porov. Rim 3,1-2), no apoštol Pavol potvrdzuje, že aj pohania prostredníctvom svojho rozumu dostali dostatočné podmienky na to, aby mohli byť správne disponovaní na prijatie Krista, takže akákoľvek nevedomosť v tejto oblasti je aj u nich neospravedliteľná. Sú totiž schopní vedieť o existencii Boha (porov. Rim 2,19-20), sú schopní spoznať, že majú konať dobro (porov. Rim 3,14-15) a samozrejme že majú schopnosť spoznať, že nedokážu žiť morálne dokonalý život (porov. Rim 7, 22-23). Tieto základné fakty človeka privádzajú k túžbe konať dobro a k hľadaniu odpovede na otázku: „Kto ma vyslobodí z tohoto tela smrti?“ (Rim 7,24)

Nemožno pochybovať o tom, že medzi nekresťanmi žijú ľudia, ktorí zo všetkých svojich síl túžia plniť Božiu vôľu. Ich túžba dokonale plniť Božiu vôľu prostredníctvom vlastných prirodzených síl však nemôže byť naplnená. Úprimné hľadanie nekresťana nevyhnutne privedie k záveru, že jeho vlastné náboženstvo na túto otázku života a smrti nedokáže dať adekvátnu odpoveď. Tým je nútený vzdať sa svojho náboženstva a hľadať to, čo mu môže poskytnúť jedine náuka katolíckej Cirkvi: Spasiteľa Ježiša Krista. List Svätého Ofícia arcibiskupovi Cushingovi v Bostone hovorí, že o chvíli, kedy nekresťan začne túžiť po tejto jedinej odpovedi a je rozhodnutý prijať ju, keď ju spozná, dostáva sa do vnútorného duševného rozpoloženia, v ktorom chce byť v zhode s Božou vôľou, čo v sebe implicitne zahŕňa túžbu po začlenení do katolíckej Cirkvi ako prostriedku záchrany, hoci zatiaľ o nej nič nevie.[\[11\]](#)

Ak chce človek vstúpiť do neba, musí skôr či neskôr prijať plnosť pravdy o Kristovi a o spáse, musí prijať celú katolícku vieru (porov. DS 1870). Hľadanie pravdy o Bohu musí dôjsť do

svojho cieľa. Človek musí prijať Boha takého, aký je. Ak uvažujeme o tých nekresťanoch, ktorí síce boli prijať pravdu o Bohu, o spáse, o morálke, ale do konca svojho pozemského života ju nespoznali a tak v plnosti neprijali, potom títo ľudia odišli z tohto sveta v stave, ktorý opisuje apoštol Pavol: „Viem totiž, že vo mne, to jest v mojom tele, nesídli dobro; lebo chcieť dobro, to mi je blízko, ale robiť dobro nie. Veď nerobím dobro, ktoré chcem, ale robím zlo, ktoré nechcem“ (Rim 7,18-19). A preto odchádzali z tohto sveta s nezodpovedanou otázkou: „Ja nešťastný človek! Kto ma vyslobodí z tohoto tela smrti?“ (Rim 7,24).

Aby teda mohli vstúpiť do Božieho kráľovstva, musel u nich nastať nejaký moment, kedy sa dozvedeli plnú pravdu, kedy pochopili, v čom sa mýlili a čo robili, hoci nevedome, v rozpore s Božou vôľou, aby sa mohli tohto všetkého vzdať a podriaďiť sa v plnosti svojmu Kráľovi, ktorým je Boh. Museli zažiť chvíľu, kedy sa dozvedeli, že odpoveďou na to, ako dosiahnuť dokonalú bezhriešnosť, je bezvýhradné prijatie účasti na živote Ježiša Krista, aby toto prijatie mohli výslovne a vedome urobiť, a takto aby sa mohli oslobodiť aj od tých najnepatrnejších hriechov.

Sväté písmo dosvedčuje, že takýto moment existuje. Apoštol Peter dosvedčuje, že Ježiš Kristus sám prišiel zvestovať evanjelium mŕtvym (porov. 1Pt 3,19-20; 4,6). Podľa učenia Cirkvi k tomu došlo z pohľadu pozemského času na Veľkú sobotu, keď Kristovo telo bolo po umučení v hrobe. Vtedy totiž Kristus zostúpil k zosnulým (porov. DS 30). A tak sa títo dočkali odpovede na svoju otázku, ktorú boli disponovaní prijať. Takto prijímúc plnosť pravdy mohli sa nechať plne vtiahnuť do Kristovho spravodlivého života, ktorý ich oslobodil zo všetkých hriechov a priviedol k úplnej spravodlivosti, takže boli schopní dokonale vstúpiť pod Božiu vládu v jeho kráľovstve.

Z pohľadu pozemského času je jedno, či takýto človek zomrel pred Veľkou sobotou, alebo po nej. Ak si uvedomíme, že duša,

ktorá sa pri smrti oddeľuje od tela, oddeľuje sa aj od tohto fyzického materiálneho sveta, potom zrejme odchádza aj z času, ktorý je meradlom zmien v materiálnom svete a vstupuje do akejsi inej časovej dimenzie, ktorá je nezávislá od času materiálneho vesmíru.[\[12\]](#) V takom prípade existuje možnosť, že do tejto časovej dimenzie duší oddelených od tela môžu vstupovať duše zosnulých dokonca naraz, nezávisle od toho, v akom pozemskom čase zomreli a v tom istom okamihu tam môže vstúpiť aj zomrelý Kristus, ktorý z pozemského času vystúpil v prvom storočí kresťanského letopočtu.[\[13\]](#) V takomto prípade by sa dalo hovoriť ani nie tak o očakávaní Krista zosnulými v podsvetí, ale skôr o stretnutí sa zosnulých s Kristom ohlasujúcim plné evanjelium v okamihu osobnej smrti. Práve v tomto okamihu by nastávalo aj plné prijatie pravdy, po ktorom počas života úprimne túžili a na ktoré boli nasmerovaní a disponovaní úprimne hľadajúci nekresťania.

Zároveň však platí, že nie sú zachránení mimo katolíckej Cirkvi. Do Cirkvi, ktorá je Kristovým tajomným telom a ktorá je z Božieho pohľadu nadčasová, boli začlenení svojou implicitnou túžbou po nej, a tak získali účasť na Kristovom živote, ktorá sa plne rozvinula pri Kristovom zostúpení k zosnulým.

V žiadnom prípade teda nemožno tvrdiť, že náboženstvá sú rovnocenné, Bohom chcené a spasiť sa možno prostredníctvom akéhokoľvek náboženstva. Existujú určité tendencie medzi teológmi, ktorí sa pokúšajú naznačovať, že po Druhom vatikánskom koncile aj vďaka dokumentu *Nostra Aetate* došlo k akémusi zrovnoprávneniu medzi kresťanstvom a ostatnými náboženstvami. Takáto interpretácia je však neprípustná, keďže správny výklad dokumentu koncilu nikdy nemôže stáť v rozpore z neomylnými výrokmi Učiteľského úradu Cirkvi. K takýmto neomylným vieroučným výrokom patrí aj vyhlásenie Florentského koncilu: „Svätá rímska Cirkev, založená slovom nášho Pána a Vykupiteľa, pevne verí, vyznáva a ohlasuje, že nikto mimo katolíckej Cirkvi, nie len pohanovia, ale ani Židia, heretici a

schismatici nebudú mať účasť na večnom živote, ale vrhajú sa do večného ohňa, ktorý je pripravený diablovej a jeho anjelom, ak sa pred smrťou k nej nepripoja. Až taký veľký význam má jednota tela Cirkvi, že cirkevné sviatosti, len tým prispievajú k spásu, ktorí v nej zotrývajú, a že pôsty, almužny a iné diela nábožnosti a cvičenia v kresťanskom boji len tým prinášajú večnú odmenu. Nikto, aj keby dával akékoľvek almužny, ba keby pre meno Krista vylial aj krv, nemôže byť zachránený, ak neostane v lone a jednote katolíckej Cirkvi.“[\[14\]](#) Preto akýkoľvek výklad dokumentu Cirkvi, ktorý by sa protivil neomylným vieroučným vyhláseniam Magistéria Cirkvi je nevyhnutne heretický.

Napokon, dokument *Nostra Aetate* nehovorí o rovnocennosti náboženstiev, ba dokonca ani o možnosti spásy prostredníctvom nekresťanského náboženstva. Hovorí o úcte k inovercom, ktorú im má kresťan prejavovať na základe ich ľudskej dôstojnosti a uznáva, že v učení nekresťanských náboženstiev sa nachádzajú zrnká Pravdy, ktoré, ako sme uviedli, sú pozostatkami správnej rozumovej úvahy, no sú ďaleko od toho, aby samy osebe mohli byť dostatočné na spásu človeka. Ba práve tento dokument Druhého vatikánskeho koncilu odmieta, že by sa mohol človek spasiť prostredníctvom iného náboženstva, ako je kresťanské. Ako sme vyššie uviedli, podľa učenia Cirkvi môže byť zachránený pre večný život aj nekresťan, ak túži nájsť pravdu a je pripravený vzdať sa čohokoľvek, len aby túto Pravdu mohol prijať do svojho praktického života. Aj keď túto pravú vieru nespoznal počas celého pozemského života, predsa nebude môcť byť spasený bez Krista a bez Cirkvi. S Kristom sa stretne v okamihu smrti, aby od neho mohol prijať všetko, čo na spásu potrebuje.

No hoci je to tak, neznamená to, že je správne ponechať každého človeka žiť si vo svojom náboženstve bez toho, aby mu bol ohlasovaný Kristus v domnení, že aj tak sa s ním v okamihu smrti stretne. Ak je kresťan, ktorý ešte nespoznal katolícku vieru, hoci ju úprimne hľadá, vo veľkom nebezpečenstve

poblúdenia, priam neporovnateľne viac to platí pre človeka, ktorý kresťanstvo zatiaľ nespoznal vôbec.[\[15\]](#) Preto Kristus naliehavo vyzýva kresťanov, aby šli do celého sveta a ohlasovali evanjelium (porov. Mt 28,19). Je trvalou úlohou Cirkvi hlásať evanjelium miliónom mužov a žien, ktorí ešte nepoznajú Krista.[\[16\]](#) Keďže Boh chce, aby pravdu potrebnú k spáse spoznali všetci ľudia (porov. 1Tim 2,4), každý človek má právo počuť evanjelium o Kristovi. Len tak totiž môže naplniť svoje povolanie byť zachránený.[\[17\]](#)

I samotná deklarácia Nostra aetate doslovne uvádza: „Cirkev však ohlasuje a je povinná neprestajne ohlasovať Krista, ktorý je „cesta, pravda a život“ (Jn 14, 6), v ktorom ľudia nachádzajú plnosť náboženského života a v ktorom Boh zmieril so sebou všetko“ (NA2). „Je teda úlohou Cirkvi vo svojom kázaní ohlasovať Kristov kríž ako znak všeobecnej Božej lásky a zdroj všetkej milosti.“ (NA4).

Ak by bolo jedno pre spásu človeka, ktoré náboženstvo vyznáva, takéto výzvy k misiám by nemali v Cirkvi žiadne miesto. Cirkev je však verná Kristovmu misijnému príkazu (porov. Mt 28,19-20) a vzťah úcty k inovercom či k odbleskom Pravdy, ktorá sa zachovala v ich učení, nič nemení na misijnom úsilí kresťanov. Hoci zo strany nekresťanov môžu byť misie vnímané ako ničenie ich náboženstva či kultúry, Cirkev ako prostriedok misií používa láskyplný dialóg, v ktorom má byť vysvetlené, že kresťanstvo nie je to, čo vyznávačov ostatných náboženstiev prišlo obrať o ich pozitívne a spasiteľné hodnoty, ale naopak, prišlo ich obdarovať skutočnou spasiteľnou pravdou, ktorú vo svojich náboženstvách márne hľadajú, no po ktorej túžia.

Článok bol publikovaný v: Teologická reflexia nad dokumentom Nostra aetate, Theologos : teologická revue, Roč. 18, č. 2 (2016), s. 368-377, ISSN: 1335-5570.

Použitá literatúra:

SV. PÍSMO STARÉHO I NOVÉHO ZÁKONA, Trnava: Spolok svätého

Vojtecha, 1996.

AD GENTES, dekrét Druhého vatikánskeho koncilu, in : Polčín, S.: *Dokumenty Druhého vatikánskeho koncilu II.*, Rím : Slovenský ústav svätého Cyrila a Metoda, 1968.

BULLA UNIONIS COPTORUM, dekrét Florentského koncilu, in : BARON, A. – PIETRAS, H.: *Dokumenty soborów powszechnych, tom III*, Kraków : Wydawnictwo WAM, Księża Jezuici, 2003.

DENZINGER, H. – SCHÖNMETZER, A.: *Enchiridion Symbolorum, Definitionum et Declarationum*, Freiburg Br. 1965.

Dominus Iesus, vyhlásenie Kongregácie pre náuku viery, Bratislava : Don Bosco, 2000.

JÁN PAVOL II.: encyklika *Redemptoris missio*, Trnava : SSV, 1997.

JÁN PAVOL II.: posynodálny apoštolský list *Christifideles laici*, Bratislava : Lúč, 1990.

NOSTRA AETATE (NA), dekrét Druhého vatikánskeho koncilu, in : Polčín, S.: *Dokumenty Druhého vatikánskeho koncilu II.*, Rím : Slovenský ústav svätého Cyrila a Metoda, 1968.

PIUS XII.: Encyklika MYSTTICI CORPORIS CHRISTI, in : http://www.opoka.org.pl/biblioteka/W/WP/pius_xii/encykliki/mystici_corporis_29061943.html (3.2.2007)

POLČINA, P. S. *Dokumenty Druhého vatikánskeho koncilu II.*, Trnava : SSV, 1993.

POSPÍŠIL, C.V.: *Ježíš z Nazareta, Pán a Spasitel*, Kostelní Vydří : Krystal OP, Karmelitánské nakladatelství, 2006.

RATZINGER, J.: *Wiara, prawda, tolerancia*, Kielce : Jedność Herder, 2005.

SV. AUGUSTÍN: Dzieje procesu Pelagiusza. In: *Grzech pierwotny*. Kraków : Wydawnictwo WAM, 1999.

ŚWĘTE OFFICIUM: List do abpa Bostonu Cushinga, in : GŁOWA, S., SJ – BIEDA, I., SJ: *Breviarium fidei*, Poznań : Księgarnia św. Wojciecha, 2001.

[1] Porov. POLČINA, P. S. *Dokumenty Druhého vatikánskeho koncilu II.*, Trnava : SSV, 1993, s. 299-300.

[2] Porov. RATZINGER, J.: *Wiara, prawda, tolerancia*, Kielce : Jedność Herder, 2005, s. 22.

[3] Porov. SV. AUGUSTÍN: Dzieje procesu Pelagiusza. In: *Grzech pierworodny*. Kraków : Wydawnictwo WAM, 1999, s. 237-243.

[4] Porov. RATZINGER, J.: *Wiara, prawda, tolerancia*, Kielce : Jedność Herder, 2005, s. 17-18.

[5] Porov. Dominus Iesus 8, vyhlásenie Kongregácie pre náuku viery, Bratislava : Don Bosco, 2000.

[6] Porov. RATZINGER, J.: *Wiara, prawda, tolerancia*, Kielce : Jedność Herder, 2005, s. 135.

[7] Porov. RATZINGER, J.: *Wiara, prawda, tolerancia*, Kielce : Jedność Herder, 2005, s. 136.

[8] Porov. RATZINGER, J.: *Wiara, prawda, tolerancia*, Kielce : Jedność Herder, 2005, s. 137.

[9] Porov. POSPÍŠIL, C.V.: *Ježíš z Nazareta, Pán a Spasitel*, Kostelní Vydří : Krystal OP, Karmelitánské nakladatelství, 2006, s. 120.

[10] Porov. AD GENTES 11, dekrét Druhého vatikánskeho koncilu, in : Polčín, S.: *Dokumenty Druhého vatikánskeho koncilu I.*, Rím : Slovenský ústav svätého Cyrila a Metoda, 1968.

[11] Porov. ŚWĘTE OFFICIUM: List do abpa Bostonu Cushinga, in : GŁOWA, S., SJ – BIEDA, I., SJ: *Breviarium fidei*, Poznań : Księgarnia św. Wojciecha, 2001, s. 98, (DS 3870-3872).

[12] Porov. POSPÍŠIL, C.V.: *Ježíš z Nazareta, Pán a Spasitel*, Kostelní Vydří :Krystal OP, Karmelitánské nakladatelství, 2006, s. 371.

[13] Za akýsi náznak takejto skutočnosti azda možno považovať Kristov rozhovor so Židmi, keď im vysvetľoval, že Abrahám sa zaradoval, pretože už videl „Kristov deň“ (porov. Jn 8,56), hoci vtedy z perspektívy pozemského času Kristus vykupiteľské dielo ešte nedokončil.

[14] BULLA UNIONIS COPTORUM 16, dekrét Florentského koncilu, in : BARON, A. – PIETRAS, H.: *Dokumenty soborów powszechnych, tom III*, Kraków : Wydawnictwo WAM, Księża Jezuici, 2003, s. 602 – 604, (DS 1351).

[15] Porov. PIUS XII.: Encyklika MYSTTICI CORPORIS CHRISTI 86, in : http://www.opoka.org.pl/biblioteka/W/WP/pius_xii/encykliki/mystici_corporis_29061943.html (3.2.2007)

[16] Porov. JÁN PAVOL II.: posynodálny apoštolský list *Christifideles laici* 35, Bratislava : Lúč, 1990.

[17] Porov. JÁN PAVOL II.: encyklika *Redemptoris missio* 46, Trnava : SSV, 1997.